

Nemzeti Társalkodó.

Május' 19-dik napján 1832.

Gróf Szécheny István és Bírálói.

(Végzet)

Sem a' hely, sem czéлом nem engedi ezen politikai optimistákkal (mely gondolkodás-mód ugyan a' tunyaság' párnáján igen édesen elaltató szer, de az egyesek', nemzetek' és országok' eléhaladásának a' legveszedelmesebb ellensége) — nem szándékom mondom velek a' dolog valósága felől vitatásba ereszkedni, csak némely méltatlan gáncaikért veszem őket kérdőre, hogy mutatkozzék-ki, mi módon teljesítették a' bírálói második rendbéli tartozást.

Thewrewk úr azon kezdi-el, hogy a' Gróf Szécheny írományai a' „nemzet előtt nem kedvesek“ Ez valóban, ha igaz legyen, a' legnagyobb hiba volna a' mit egy írónak szemére vethetni, 's ily könyv nem érdemlene sem rostálást sem czáfolást; de minden esetben azt egy auctornak lelki gyermekéről világ előtt ily szárazon szemébe mondani, hogy legkiméllőbb kifejezéssel éljek: szerfelett kevé s udvariságot árul-el. Aztán, a-

karmely „zavart idéáji“ legyenek is Th. úrnak a' nemzetről, csak így kell vala magát kifejeznie: „a' nemzet egyrésze előtt“ (még pedig jól tudjuk minő gondolkodásuak előtt); mert a' Hítel' ismételt kiadásai, a' közönséges tapasztalás és saját magamé, 's hiszem, a' Trattner és Károlyi urak erszénye is elég tanúim, hogy a' G. Sz. észmívei az olvasó közönség igen nagy, 's ohajthatólag nagyobb része előtt kapós, kedves, mulattató 's oktató vala. Egyébaránt

„Mindennek tetszeni lehetetlen akarni együgyűség.“

Későbbre ismét hasonló gorombaságot követ-el Th. úr, mikor nem tudom mi jussal azt tanácsolja G. Széchenynek, hogy munkáját, mintegy classista az exercitiumát, corrigáltassa nyomtatás előtt, némely általa ki-nevezett tudósokkal, kiknek érdemeit 's tudományát ugyan tisztelem, de át-nem látom mi okból vennék által a' Gróf felett a' prae-ceptorságot. Nem is sokat használnak az e-féle szüregetések a' munka tökélyesítésére, mert lám az Orosz úr könyvetskéje lejára a' Törlésy gyógyász úr tisztáló lombikján, 's még sem lön belőle álkohol. És ezután is kedvesen, 's legkedvesebben fogják venni olvasóji Széchenynek minden gondolatját, úgy hogy az a' szerző fejből, mint Minerva a' Jupiteréből, kipattan.

Th. és O. urak azt láttatnak hinni 's vitatni, hogy G. Sz. a' magyar tudós társaságra szánt fényes áldozatja által a' hazá-

tól nyert dicsőségét mint író meghomályosította; én részemről hiszem és vallom hogy ezzel érdemeit megtette, 's amaz e' nélkül hijános maradt volna. Ugyan is, akarmely intézet úgy lehet közhasznú 's úgy érdemel áldozatokat, ha kijeleltetik az út, melyen a' haza és emberiség boldogítására befolyása lehet, e' czélt pedig a' Gróf, szerint a' Magyar académia úgy érheti-el, ha a' nyelv és tudományok idomítása által a' nemzetiséget és közértelmességet emelni 's terjeszteni törekszik; mert a' nyelv magában csak nyelv, csak puszta szó és üres csengés, nem czél hanem eszköz, mely a' vele élés által, mint a' tűz, annyi rosszat mint jót tehet, és — ki kell mondanom a' mi szívemen van, ha mindjárt szavaimért a' világot, kerülő baglyok 's denevérek csoportjai ezerenként reám-tódúlva penészes szárnyaikkal arczulesapdosnának is, (a' józan gondolkodásuak nem félek félre értsenek) — veszszén ki inkább gyökerestől édes anyai magyar nyelvem, melynél szebb muzsika szót fülem nem esmer, mint sem, a' helyett hogy lassanként a' két haza minden fíjait szeretettel egyesítő testvéri kötélé válna, az elnyomó félt az elnyomatottól különböző közfal legyen.

Az unalomig ismételve kell hallanunk a' panaszt, hogy a' Gróf Sz. munkáji nincsenek rendszeresen írva. Én a' rendszerről véleményemet feljebb előadám, 's itt csak a'

bírálóknak a' literatura' úgy mondva külsőjében, oly nagy járatlanságokra teszem figyelmessé az olvasót, hogy nem tudják classificálni a' rostájokba vetett irományokat. Állásunkhoz képest egy serkentőre, vala igen nagy szükségünk, mely a' nemzetet (ha csak a' léendőt is) több százados álmából felébresze, egy élesztőre, mely az ideákat tisztuló, szellemitő forrásba indítsa, egy hív tükörré, mely a' jelen fogyatkozásait 's a' jövődönnek Isten 's szorgalmunk után gazdag áldással biztató reményeit előnkbe képezze, — 's mind ezen czélok sikeresebben 's kiterjedtebben elérhetének egy vagy több tanuságot gyönyörrel vegyítő brochure vagy pamphlet, vagy a' németként repülő írás, mint egy szoros rendszerbe, cathedrai hangon írt, a' tárgyat kimerítő tudományos munka által, melyet ugyan sokan dicsértek, kevesebben vásároltak 's még kevesebben olvastak volna-meg.

Nagy hibául tulajdonítják bírálóji Gróf Széchenynek azon állítását, hogy mívszorgalmunk éledésének nagy akadály, hogy idegen capitálisták 's gyári munkások hazánkba nem jönnek, attól tartva hogy itt „senki sem fizet és mindenki üt.“

There is the nod — —

Ez az igazi gordius böge, melyet a' recensensek empyricai úton akarnak megfejteni, 's azt a' kérdést vetik-fel, történnek-é honunkban sűrűn ily rendetlenségek, 's ha történnek büntetetlenül maradnak é? Ennek kinyomozására jó volna egy nagy országos

investigatiót küldeni-ki, néhány szegény le-
gény*) szép diurnumot kapna érte; de míg
ezen biztosság relatioját (mely minden bi-
zónnyal a bírálók kívánsága szerént lenne
írva) 1932-re beadná, azt vélem csupa o-
koskodásból és a priori megmútathatom,
hogy az említett külföldieknek igen is nagy
okok van a' félelemre.

Törvényeink a' privilegizált fél' szemé-
lye sértetlenségét igen kemény poenalitások
alatt helyezték bátorságba, ellenben a' na-
gyobb részét, ha egészen el nem felejtették
is, a' másikkhoz idomzatban nagyon csekély-
ségnek veszik. Nemes ember megsértéséért
a' bírság a' legterhesebb esetben „caput et
omnia bona“ a' legcsekélyebben legalább 200
forint; ő pedig nemtelenek hasonló hántá-
sáért 12 f. vagy éppen megöléséért 25 ftot
fizet, sőt gyakran semmivel sem lakól. E'
szerént Nemzetes Lakházy úr és Áron Mo-
ses közt collisio esetében, caeteris paribus,
ezeret egy ellen fel lehet tenni, hogy Áron
Mo'ses lesz a' vert fél, 's annál bizonyosab-
ban minél kevesebb veszteni valója van
nemes emberünknek, kinek féktelensége va-
gyonja apadásával egyenlő idomzatban ne-
vedik. A' ki már megfontolja, mely hat-
hatós befolyása van a' hosszason erőbe fen-
álló törvényeknek a' gondolkodás-mód és
character formálására, mely könnyü az ug-

*) Erdélyi 's nem magyarországi értelmében a'
szónak.

rás a' szabadságról. a' zablátlanságra, mely hajlandó a' gyarló emberi természet a' kisebb büntetés alatt tiltott tettet egészen bűntelennek, a' csekélyebbnek vélt hibát utóljára hibának sem tartani, nem tagadhatja hogy törvényinknek ezen ártalmas kedvezése a' pártolt fél értelmi 's gyakran erkölcsi miveletlenségben veszteglő tagjainak hatalmas késztető, elsőségeikkel visszaélésre. *)

Mind ezen dolog természetéből kifejtett hihetőség mellett, azt állítja Orosz úr, hogy a' féle eseteknek ritkán kell történni, mert különben — nagyobb híre volna; de egy felel, fájdalom! a' hosszúság szokás az ily forma dolgokat szinte természeteseknek 's mindennapiaknak nézeti, másfelől pedig kapott poffal vagy ütlekkel dicsekedni senki sem szereti; azonban kell is lenni egy kis hírenek, mert a' Gr. Széchenyitől (kinek előadásában kételkednünk nem szabad) emlegetett idegeneknek sem a' kis ujjok fogta megsug-

*) Mikor a' középkori francus törvényekben olvassuk hogy egy szabad francus megölése díjja 200 solidus volt, egy szabad romaié 100 az adozóé pedig csak 45, (l. Montesquieu l'esprit des Loix liv. 28) őszintén megesmerjük, mivel idegen példában elfogulatlanul 's részre hajlatlanul ítélünk, hogy a' római vagy éppen a' glebae adscriptus élete 's személye több sérelemnek 's veszedelemnek van kitéve, mint a' francusé, sajnálva mosolyogjuk az akkori idők durvaságát, és saját törvényinkben ma is meg lévő hasonló czikkelyt nem akarunk feudális szenynek vallani. —

ni mi szokott olykor történni a' két magyar-
hazában.

Török, Muszkaországokban 's Portugal-
liában sem hordozzák tenyereken az idegent,
így szól továbbá Orosz úr, még is Konstan-
tzinápoly, Pétersburg és Lissabon tele nye-
reség-hajházó Angollal, 's ezzel csak annyit,
bizonyit, hogy inkább félnek a' magyaror-
szági velek bánástól mint a' nevezett tarto-
mányokbelitől, tőkék kamatolását ellenben
nem reménylik abban az idomzatban.

A' fizetési nehézségre nézve hasonló o-
koskodást folytathatnék, de olvasóim hosszú-
tűrésével nem akarok tovább visszaélni,
csak azt jegyzem-meg, hogy a' tőkék bá-
torságosítása, könnyü, akadály nélkül for-
gása 's egy kézből másba költözködhetése
fontosabb a' miv-szorgalomra 's kereskedés-
re nézve még a' jó útaknál is, mert a' Phoe-
nicusok rossz hajókkal 's karavánokkal sem
valának alábbvalók a' magok idejében a' mai
Angoloknál, ellenben vagyoni bátorság nél-
kül nemzeti jóllétet még csak gondolni sem
lehet. Mindezekből világos hogy Szécheny-
nek a' 9-dik titulus iránti javallata még ed-
dig rendületlen áll. *)

*) Mennyire szeressék nem csak a' kis, hanem
a' nagy lelkek is törvényeink sinuositásaiba rejtez-
kedni, szolgáljon bizonysgul a' következő példa:
Egy úr feleségül adá leányát egy nemes ifjunak, ki-
nek feles jószágait perlik vala rokoni éppen ekkor
leányágon. Közbeveti magát az öreg úr, 's
szerencsésen megnyeri a' pert a' veje részire. Emez

„Majd semmink sincs kereskedésre“ ezen állítása Gróf Széchenynek újabb botránkozás köve bírálóji szemében, 's azt Orosz úr gondatlanul kiszalasztott 's alapos munkába nem illő kifejezésnek nevezve, azzal akarja meggyengíteni hogy M. O. természetményei kivételét (hihetőleg hiteles kútfőkből, de a melyeket nem talált jónak olvasójival is közleni) laistromba tévén, valamit 40,000,000 pengő forintra számítja. E' magában temérdeknek tetsző summa vajmi kevés egy természet tartományból, egy a' természet minden kincseivel tékozolva megajándékozott földi édenből, annál is inkább, ha meggondoljuk (engedelmével O. úrnak, ki az egybe hasonlításoknak nagy ellensége) hogy Franciaország szinte csak két annyi-□ mértföldről egyetlen egy cikkelyt. u. m. bort, ötven millió pengő erőt viszen-ki. *)

meghal fia maradék nélkül 's a' mondott jószágokat az előbbi ítélet nyomán ki akarják venni leányörökösei kezéből. Ujra beléfekszik a' dologba a' még élő Ipa, 's ugyan azon jószágokat törvény útján leányt illetőknek ítelteti, 's illető maradékai mái napig is bírtokában vannak.

*) Ismét egy pár újabb bizonyosságát kapám mely igen esmeretlenek a' „Szécheny mint Iró“ szerzőji a' politika oeconomia újabb, tökéletesebb állásával. Th. úr t. i. az okokat a' következtetésekkel ösztetve, a' népésedést tartja a' nemzeti jóllét alapjának; ez a' megavúlt elev a' tudományból már méltán száműzetett. Az O. úr okoskodásaiból (melyeket itt hosszasan volna fejtegetni) pedig a' tűnik-ki, hogy a' productumokról még a' physiocratak egy oldalú megfogásával bír.

Midőn Kazinczy F. ez előtt két három tizeddel nyelvünkre alkalmaztatá Voltaire mondását: „c'est un pauvre orgueilleux, à qui pourtant il faut donner de l'aumône“ — egy büszke szegény, kinek csakugyan a-lámisnát kell adni — éppen oly sokan mereszték szemeket, sokan nevetének, többen boszszankodának a' szokatlan mérészségű állításon, mint most az érdeklött Széchenyén, 's adja Isten érvük meg bár mi ifjabbakul oly sajnálkozva tekinthetni vissza az O. úr által oly fennyen hántorgatott 40 millióra, mint jelennen nyelvünk akkori idomzatban szük's hájlatlan állapotjára. — A' bámulásról ugyan nem akar semmit tudni O. úr, csak a' nevetést emlegeti; de a' Gróf felhozott szavait csupán a' maga hittudatlanság (melyet O. úr sem számjaival sem okoskodásával meg nem világosított) teheti 's veheti nevetség tárgyának, 's ha a' Gr. bírálója által ajánlott hazája magasztalásával; hogy t. i. ennek nincs státus adóssága — állott volna elé külföldi státista esmerőseinek, ezek bizonyosan és méltán igen igen jó izü nevetésre fakadtak volna. Utak 's csatornák csinálásáért bizony nem is fog M. O. ily terhet magára venni így folytatja, O. úr, de nincs is szükség reá, minthogy már fel van találva a' talismán, melynél fogva útaink, hídjaink 'sat. mind jobb karba állanak, 's a' haza virágzása oriási lépésekkel fog eléhaladni, e' pedig az, hogy a' szolgabírák fizetését meg kell jobbitni.

A' témérdek kivitel felszámítása után, őszintén megvallja O. úr, hogy a' béhozatal azt sokkal feljülhaladja, de, úgymond, ez „szorosán a' kivitel kérdéséhez nem tartozik.“ Ezen mondás balságára nincs miért figyelmeztetnem az olvasót, csak annyit kell hasonló őszinteséggel vallanom, hogy itt logicája éppen búcsut vett O. úrtól, miről ugyan munkájában gyakran panaszol ez az úr, noha számosbb esetekben bíráló-társaival együtt azon kellene törödniük, hogy nem logicája, hanem két látó szeme hagyta el.

Még két gáncsot említek, mely ha helyés-és méltó volna, el kellene hiunniuk, hogy Gróf Szécheny írói pályára mert lépni, mielőtt a' számvetés és logica első elemeit tudná. Az első ez:

O. úr összeveszi Gr. Széchenynek két kifejezését, melyeknek egyikében menti magát a' Gr. hogy a' horatiusi nonum prematurum annum szeme előtt nem tartotta, azzal a' kilencz évvel is elébb kívánván munkája által megtenni honjának az irányzott hasznot; a' másikában pedig évenként 20-30 kötetetskét ígér a' tárgy bővebb kimerítésére 's felvilágosítására. Erre O. úr nagy triumphussal tanítgatja Gróf Széchenyt 's olvasójit, hogy húsz több mint kilencz 's következőleg a' Gróf egyik szavával a' másikat levágja. Ez, akar ki mit mondjon, nem bírálás, hanem valódi megbántás és én is megbántanám olvasóimat az O. úr 'silány sophismája felfedezésével csak azt engedje O. úr kér-

denem, ha elfelejtette—é iskolájától fogva ezt a köz-mondást: *Dimidium facti, qui bene coepit; habet?* És, Istenemre mondom Sz. többet tett fél munkánál, mikor a „Hitel“ által az Ország jóllétét 's boldgulását-érdeklő tárgyakra nézve az első impulsiót megadta, 's a zavart ideák chaossába, mint egy második Newton az első világsúgárt lövellette, melyet O. úr-et Compagnie — minden erejékből iparkodnak elfogni vagy kioltani.

A' második gáncs ez:

Eléhozza O. úr Széchenynek néhány sorait, melyekben a' Magyar Nemzetnek nevezi, 's hozzájuk mellékeli más mondásait, melyekben arra a' névre érdemetlenek. Ez, felül egészen megpillantva, vagy habozásira, vagy éppen nyilvános maga magával ellenkezésre mutat. Ezért is kitarja O. úr logikai tudományát, 's gunyolodva oktat hogy a' *principium exclusi medii*-nél fogva valaminek valamit tulajdonítani 's azt egyszermind attól elítélni nem lehet 'sat. E' magában mindig igaz, de fontolja-meg a' bíráló hogy:

„*Verborum vetus interit ætas*“ hogy vannak szók, melyeknek az élet és az iskola két különböző megfogást rendel alájuk, vannak olyak a' melyek szélesebb és szorosabb értelemben vétethetnek, és a' melyekkel mind két értelmében élni a' legcorrectebb írónak sem válik szégyenére, ha a' kifejezés vagy egybe függés nem hágy kétlenünk melyikben kívánja azt vétetni, — gondolja meg azt is, hogy a' mi a' népvándorlás sorában nemzet nevet

érdemlett, még azért ma, a' míveltség és politica jelen állásában, arra a' nevezetre számot nem tarthat, mindezeknek érett megfontolása után magába fogtérni O. úr 's áltálni gunyja helytelen és illelten vóltát.

A' „Taglalatban“ szinte hasonló példáját lelhetjük a' helytelen gáncsoskodásnak. G. Sz. a' vagyoni hátorságra nézve oly szoros és kemény törvényeket kíván, hogy azok' erejénél fogva inkább kiránthassa a' hitelző adossa feje alól a' párnát is, *mintsem* émez fényes palotában kényesen pöffedezzen, 's szegény creditornak szinte koldúlva 's gyakran hasztalan kelljen esdekelní sajáttságáért. Erre Gr. D. a' két megkülönböztetett képhez tartozó yonásokat egybe zavarja, magának egy szörnyeteget formál 's azon tompítja elméssége nyilveszszójit. „Ha az adósnak fényes és rakot palotája van“ ily formán szól: „van még hát egyéb securitás is, nem kell mindjárt a' párnát rántani-ki feje alól.“ Ez az ellenvetés magában véve is csak részszerént igaz; mert több pompás fényűzöt találhatnánk egynél, ki ha activumát passivumával szorosán egybevetné nem hogy párnáját, de ingét sem mondhatná magáénak.

Így és ehez hasonló módon teremtenek magoknak a' bírálók az Író' rosszul vagy félre-értett, egybe zavart vagy elfacsart kitételeiből egy caricaturát, 's azután csapdosák criticalai ostorokkal a' levegőt, 's ebben saját elmeszüleményeiket. Ez egy részről nevetni való, de másfelől csábitó és veszedel-

mes, lehet a' kevesebb figyelmű vagy a' részrehajló 's előítéletek által elfogott olvasókra nézve, kik a' csillogó sophismáktól elvakítva, könnyen igazi Júnonak nézhetnék az Ixionjaink által ölelt felleget.

Még ez nem elég. Intoleransnak is kell lenni G. Széchenynek, és miért? Közelebb-ről elhunyt barátjának Kisfaludy Károlynak alkalmatosság adódván, munkájában néhány sort szentel emlékül, ellenben Csokonait, Kazinczyt, Kist 'sat. sehol sem citálja. Ez a' vétek! 'S ezért Th. úr komolyan kéri a' Grófot hogy más írományiban vagy kell vagy nem a' nevezett költőknek is hozza elő verseiket. *)

Végre egy rakás kivagdalt sorokat, általa gunyolódva úgy nevezett „közmondásokat“ és „gyöngyöket“ fűz sinorra O. úr, melyek grammaticai, stylisticai, logikai okok-

*) Ezt Th. úr teszi 's már előszavába valami félelmes Orlandó furiosonak festi Gr. Széchenyt, ki állításait, mint csalhatatlanokat tűzzel vassal védi, 's fejtegetőjével, bírálójival 's ellen-mondójjal oly kiméletlenül bánik, hogy a' miatt nevet sem akará kitenni Th. úr mint ifjabb 's mint a' ki G. vel vagy B. vel jegyzett paizst nem tarthat maga elébe. Ezen ábrázolat igazságtalanságát 's a' Gróf nyilván vallott gondolkodása módjával ellenkezését mindenki látja. Sokkal helyesebben rajzolja vala magát Th. úr ama' szomorú figuráju lovagnak, ki vaktában belé vágatván a' szelmalmokba méltán tarthat hogy az erőműv 's természet egyesült ereje által, száz ölnyire szedí-fel roncsolt testét a' földről. Nem hallgathatom-él egy valaki' játszi gondolatját ki Th. úrat „oro(s)zba maró kutyának nevezé.

ból-é vagy tartalmakért száműzetnek, minden gondolkodásom 's utánnajáramom mellett ki nem találhatom, nem látván a' recensióban rólok egyebet a' következő dictatori hatalomszónál: „kihagyások által senki sem vesztett volna;“ de mivel én 's velem együtt igen sokan, éppen ellenkező véleményben lehetnénk, 's az illető mondásokat a' magok helyén mind sokat jelentőknek és a' dologra tartozóknak hihetnők, addig a' míg O. úr (ki egyébaránt melléjek ragasztott reflexiójival elárulja hogy irányzatjokat nem érti 's el nem találta) állítását nyomos argumentumokkal meg nem erősíti, szabad legyen megkérni az olvasót, hogy ítéletét az érintett kitételekről függeszsze fel.

O. úrról általjában azt kell vélnem, hogy kaján szemmel tekintvén G. Széchenynek virágos kifesezésekkel gazdag 's még is velős eddig elé köztünk szinte példátlan stylusát, mely

Monte decurrens velut amnis imbres

Quem super notas aluere ripas

Fervet, immensusque ruit —

minthogy sem ragyogását eltakarni sem a' magáénak hasonlót szerezni nem képes, amazt csak csillogó pöfedezésnek és hiu szószaporításnak szeretné tartatni, 's velünk elhitetni hogy a' Gróf munkájiban a' mi új nem igaz, 's a' mi jó vagy igaz az nem új.

Én is hát ennek ellenére bérekesztésül kimondom saját ítéletemet, hogy Gróf Szécheny Istvánt egy tárgyához jólértő, méj béléatással bíró, szellemteli, eredeti írónak

tartom, kinek irományit egy mindenütt el-
 esmérhető lélek, úgy mint az a' kívánság! és
 útmutatás: miként építtessék honja jólléte 's
 virágzása a' legrendületlenebb, századok ta-
 pasztalásával 's okoskodásával megerősített
 alapokra — eleveníti; kinek minden periodu-
 sában lelhetni egy valódi gondolatot, vagy egy
 gazdagon festett képet, mely (ha szinte a'
 dolgozás hevében egy két vonással többet is
 tesz hozzá mint a' szoros éppenség (prae-
 cisio) megkívánná) soha caricaturává nem
 válik; 's a' kire végre reá illenek Herczeg
 De Ligne-nek az szavai: — chaque mot
 est une pense, chaque trait est une image.
 Minden szava egy gondolat, minden vonása
 egy kép.

De értekezésem címjénél fogva tarto-
 zom a' bíráló Triasnak is az igazságot kiszol-
 gáltatni, 's rövid ítéletemet rólok kimondani.

En ezeket az urakat a' franciaországi
 juste milieu pártfogójjal: a' Lafayettől úgy
 nevezett kétszerkettőztistákkal egysorba he-
 lyezem 's céljokat, (ha van valami) Rot-
 teck szavaival imígy írom le:

Ein Vergleichsversuch zwischen alt und
 neu, zwischen Recht und Unrecht, also dass
 moeglichst viel für das Privilegium gerettet,
 und moeglichst wenig der gemeinen Freiheit
 gewaehrt werde. — Explicit.

W.

Historiai nevezetesség.

Az ámerikai zendülésnek néhány évvel előtte, a' New-Yorki polgárok egy tetemes summát adtak össze; melyért ők ólom és cín vegyülebül Angliában III-dik György Királynak szobrát önteték; mely ötet lóháton, 's egészen megaranyozva képelé: és azt egy ékes alapra a' Bowding-Green piaczon állíták fel. Ez volt az első szobor lóháton az ujvilágban. A' belső zajnak kitörése után ugyan ezen polgárok össze törék e' szép művet; 's ágyu és puska golyókat öntének belőle. — A' fő nevezetesség pedig az hogy az első Angolok, t. i. az első katonáji azon Királynak, a' ki emlékezetének szentelve volt ezen emlék-jel, a' nevezetes New-Yorki ütközetben, ennek elváltoztatott maradvánnyival lövettek-meg.

Hdgr.

K é r d é s e k.

Ki nagyobb gazember? az-é ki csak félig gazember? vagy az ki csak félig becsületes?

Ki kegyetlenebb? az ki egy szép kánarinak nyakát kifacsarja? — vagy az ki vendégei számára egy rút borzos vagy kopacz csírkét á la Perdrix készített-meg? *

* Peczkeld ki az eleven csirke száját tölts gazdagon fűszerézett forró 'sirt torkába, akaszd-fel hogy rángatózásai között a' jó illatos íz egész testét járja által, egy óra múlva vond nyársra 'sat.